

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ดำเนินการแห่งแรกที่ พื้นที่โครงการในพระองค์ 904 วังสุโขทัย เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2548 โดยพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรราชาฯ เสด็จเป็นองค์พระประธานในพิธีเปิดโครงการ และอีก 3 จังหวัดได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดนครศรีธรรมราช มีสมาชิกโครงการรวมทั้งสิ้น 356 ครอบครัว โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ มิได้มุ่งเน้นการรณรงค์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการเลี้ยงลูกอย่างถูกวิธีแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะพิจารณาจัดทำโครงการฯ ที่มีประโยชน์ต่อสังคม โดยหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในเชิงธุรกิจ โดยเน้นการจัดทำโครงการหรือแนวปฏิบัติที่เป็นตัวอย่างในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยนำผลสำเร็จหรือบทเรียนที่ได้รับไปพัฒนาแนวทางการปฏิบัติออกไปสู่สังคมภายนอก โดยเน้นการประสานงานให้โครงการเป็นแนวทางเดียวกันเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด แก่ผู้ร่วมโครงการ โดยมุ่งเน้นให้ทุกคนมีความตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความมั่นคง เพื่อสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีสุขภาพกายและจิตที่ดีมารับใช้สังคม โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหา

โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัวให้อยู่ร่วมกันด้วยความรักความอบอุ่นและความเข้าใจ มีความปรารถนาดีต่อกันและมีความรับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูบุตรหลานให้เป็นคนดีมีคุณภาพก่อนที่จะขยายผลออกไปสู่สมาชิกอื่นๆ ในชุมชน สังคมและประเทศชาติรวมถึงเผ่าพันธุ์ของมนุษยชาติ ซึ่งเป็นเสมือนการฉายแสงแห่งความรัก ความปรารถนาดีจากภายในบ้านออกไปสู่ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระประสงค์ให้ประชาชนคนไทยมีความสุข โดยเริ่มต้นจาก ครอบครัว ให้ลูกได้ดื่มนมแม่ ให้ครอบครัวมีความอบอุ่นจากการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีอาชีพเสริม มีรายได้เพิ่ม และลดการแยกย้ายของสมาชิกในครอบครัวจากชุมชนชนบทสู่เมือง จึงทรงรับโครงการสายใยรักจากแม่สู่ลูกในพระราชูปถัมภ์

และตั้งเป็นโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (เอกสารเผยแพร่ สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร 2551 หน้า 2)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข ได้สนองพระราชดำริ โดยกระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่ดูแลเรื่องสุขภาพแม่ลูก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดูแลเรื่องการผลิตอาหารให้ครอบครัวได้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ เรื่องอาชีพเสริมของแม่ ตลอดจนการดูแลบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะ

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว นำร่องใน 3 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมา และจังหวัด นครศรีธรรมราช โดยการส่งเสริมด้านเกษตรสมบูรณ์ เพิ่มพูนสุขภาพแม่ลูก ส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการและสุขอนามัยที่ดี การจัดการบ้านเรือนและบริหารครัวเรือน การสร้างอาชีพเสริมสำหรับแม่หรือเพิ่มรายได้ ส่งเสริมบทบาทและสถานภาพทางสังคมของแม่บ้านในชุมชน ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารเพื่อการบริโภคหรือแปรรูป เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเพียงพอต่อการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว

กรมส่งเสริมการเกษตร มอบหมายให้จังหวัดลำพูนดำเนินการโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ระดับจังหวัด 1 จุด เป็นจุดนำร่อง ที่อำเภอป่าซาง สำหรับอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ให้ดำเนินงานโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวเป็นจุดขยายผล (ตามหนังสือจังหวัดลำพูนที่ 0009/ว 1589 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2550)

อำเภอบ้านธิ ได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 10 กลุ่ม สมาชิก 300 คน ในเบื้องต้นเป็นการประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว พร้อมจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวขึ้นแต่ละกลุ่ม ถึงแม้จะมีการจัดตั้งโครงการฯ เป็นเวลา 1 ปี มาแล้วก็ตามแต่ยังไม่มีการศึกษา การส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ภายได้โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว การศึกษากิจกรรมเกี่ยวกับโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวที่ดำเนินการในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน และปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว พร้อมกับแนวทางส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ภายได้โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวในครั้งนี้ เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่ร่วมโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

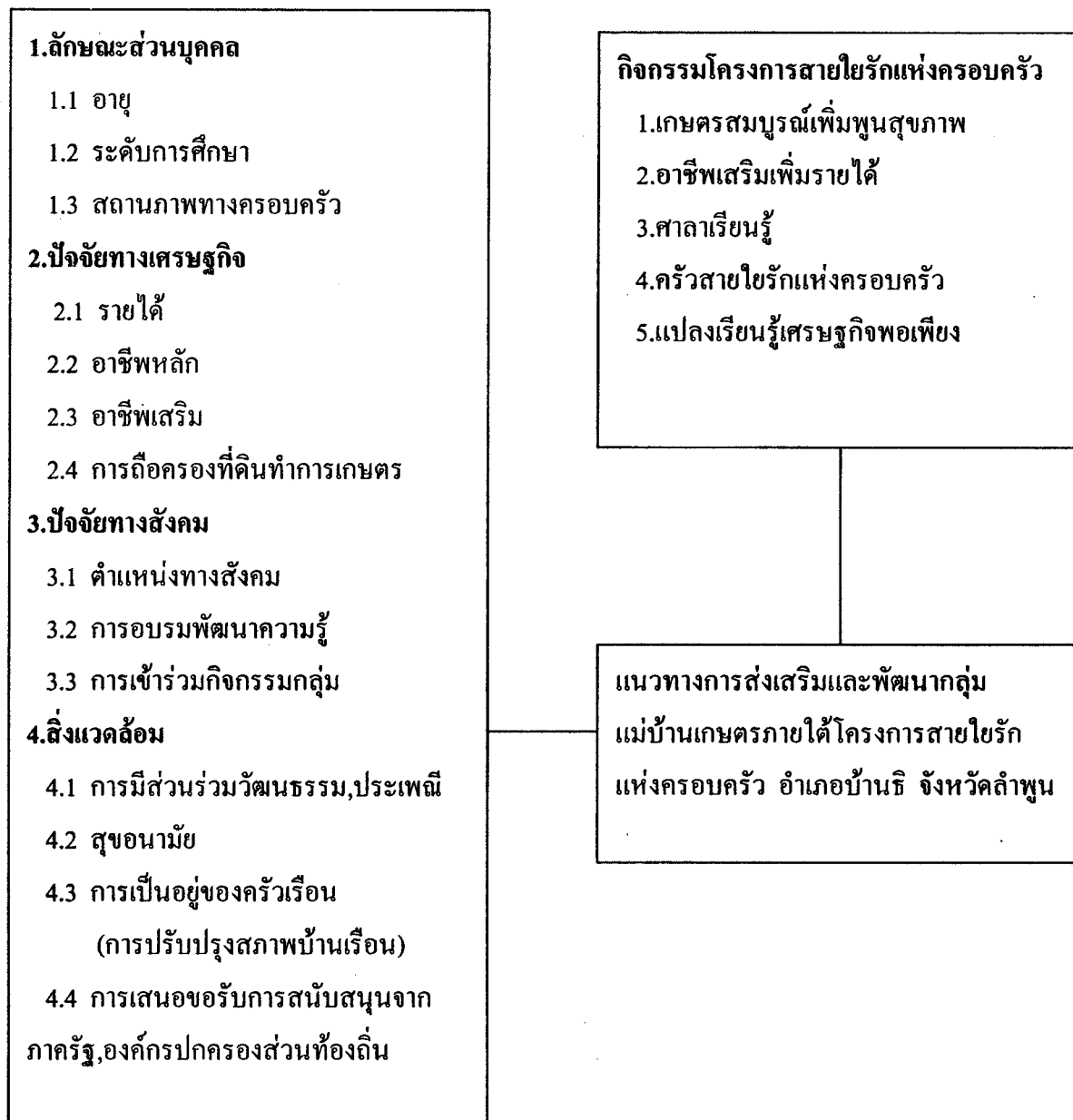
2.2 เพื่อศึกษากิจกรรมเกี่ยวกับโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

2.3 เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ภายใต้โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดใช้กรอบแนวคิดไว้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว จำนวน 10 กลุ่ม สมาชิก 300 คน และจะศึกษาเฉพาะการดำเนินกิจกรรมในบทบาท / หน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตรที่กำหนดไว้เท่านั้น

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว หมายถึง โครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาครอบครัวให้มีความรัก ความอบอุ่น และมีความสุข โดยการให้ความรู้แก่ราษฎร ในเรื่อง โภชนาการ การเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่ การให้การศึกษาแก่เด็กในวัยอันควร การเสริมสร้างรายได้ของครอบครัว ตลอดจนการดูแลครอบครัวให้มีความสุขอย่างยั่งยืน

5.2 กิจกรรมโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว หมายถึง กิจกรรมที่กำหนดในโครงการที่เกี่ยวข้องกับด้านการส่งเสริมการเกษตร ได้แก่

5.2.1 กิจกรรมบ้านเกษตรสมบูรณ์ เพิ่มพูนสุขภาพแม่ลูก หมายถึง กิจกรรมหนึ่งในโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวอำเภอบ้านธิ ที่ให้ได้มาซึ่งอาหารที่ถูกหลักโภชนาการและลดรายจ่าย เช่น การปลูกพืชที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และพืชผักสวนครัว ปลูกไม้ผล เลี้ยงไก่ เลี้ยงสุกร เลี้ยงปลา

5.2.2 กิจกรรมด้านอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ หมายถึง กิจกรรมหนึ่งในโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวอำเภอบ้านธิ ที่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทำแล้วมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยประกอบเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้เป็นกิจกรรมที่ทำอยู่ในหมู่บ้านหรือนำมาทำที่บ้าน ลดการอพยพแรงงาน

5.2.3 ศาลาเรียนรู้สายใยรักแห่งครอบครัว หมายถึง สถานที่พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ในโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ด้านการผลิตพืชเพื่อใช้ในการบริโภค เป็นสถานที่นัดพบเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน และเป็นสถานที่รวบรวมผลผลิตเพื่อจำหน่าย

5.2.4 กิจกรรมครัวสายใยรักแห่งครอบครัว หมายถึง กิจกรรมหนึ่งในโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวอำเภอบ้านธิ ที่ทำให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีฝีมือในการประกอบ

อาหาร มารวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านงานครัว เพื่อจัดทำอาหารเลี้ยงสมาชิกในกรณีประสบภัยธรรมชาติ และประชาชนขาดแคลนอาหารสำหรับรับประทาน

5.2.5 งานรวม หมายถึง กิจกรรมที่สมาชิกต้องร่วมกันดำเนินการ เช่น การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปอาหาร การถนอมอาหาร การตัดเย็บเสื้อผ้า ศิลปะประดิษฐ์ และอื่นๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อร่วมกันปฏิบัติงานและยอมรับวิธีการทำงานเป็นกลุ่มที่เกี่ยวกับการเกษตรและการพัฒนาครอบครัว

5.3 แม่บ้านเกษตรกร คือ สตรีที่ทำงานในภาคเกษตร บุตร หลาน ของเกษตรกร อายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป หรือเป็นภรรยาของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพในหมู่บ้าน หรือตำบลที่จัดตั้งกลุ่มขึ้น

5.4 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร คือ การรวมกลุ่มของสตรีที่ทำงานในภาคการเกษตรที่มีความสนใจ และตั้งใจรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพการเกษตร โดยยึดมั่นอุทิศตนช่วยเหลือกลุ่มและเพื่อนสมาชิกด้วยความเสียสละ เมื่อมีการรวมกลุ่มแล้ว จัดทะเบียนไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตร

5.5 สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว หมายถึง สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่สมัครเข้าร่วมโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวและได้เป็นสมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวของอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

5.6 คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว หมายถึง สมาชิกกลุ่มที่ได้รับคัดเลือกจากสมาชิกด้วยกัน ให้ดำรงตำแหน่ง ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และประชาสัมพันธ์

5.7 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสายใยรักแห่งครอบครัว ได้แก่ การประชุม งานรวม กิจกรรมบ้านเกษตรสมบูรณ์ เพิ่มพูนสุขภาพแม่ลูก กิจกรรมด้านอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ กิจกรรมศาลาเรียนรู้สายใยรักแห่งครอบครัว กิจกรรมครัวสายใยรักแห่งครอบครัว

5.8 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หมายถึง จำนวนปีนับตั้งแต่ได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจนถึง ม.ค. 2550 – ธ.ค. 2550

5.9 การส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ภายใต้โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว หมายถึง การให้ความรู้การศึกษา แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอันที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ในลักษณะที่พึงปรารถนาของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในด้านการเกษตร เกษกิจเกษตร อนามัยครอบครัว โภชนาการ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การให้

การศึกษาบุตร สร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ โดยมุ่งเน้นการดูแลครอบครัวให้มีความรัก ความอบอุ่น มีความสุข ในครอบครัวอย่างยั่งยืน

5.10 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หมายถึง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรอำเภอที่เข้าไปให้ความรู้ด้านการเกษตรและด้านเคหกิจเกษตรที่รับผิดชอบโครงการ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ภายใต้โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน